

РАЗВОЈОТ НА МАКЕДОНСКАТА ЕТНОМОДА ВО ДЕНЕШНАТА ДИГИТАЛНА ЕРА – НОВИ ПРЕДИЗВИЦИ И ДИГИТАЛНИ МОДНИ ФОРМАТИ

Јана Манева-Чупоска

Факултет за арт и дизајн, Европски универзитет – Скопје

Дата на прием: 27.02.2023 г.

Апстракт: Целта на овој труд е да ги анализира: аспектите на македонскиот фолклор, народните носии и текстилната орнаментика, кои, како инспирација, се голем предизвик за македонскиот моден дизајнер во неговиот процес на креирање на современа модна етноколекција. Во овој труд се анализира креативниот потенцијал на македонскиот моден дизајнер, кој, својот карактеристичен моден етноидентитет го негува и преку концептот на креирање на современ редизајниран дизајн-производ. Тоа го развива преку употреба на дигитализација на текстил со користење на одредени специјализирани компјутерски програми, кои нудат голема можност за креирање етнодизајн на текстил. Компјутерските програми нудат визуелен дигитален простор, кој му овозможува на модниот дизајнер брза цртачка и целосна креативна трансформација.

Во понатамошната фаза на реализација на текстилот, модниот дизајнер може да ги примени и различните видови на современото дигитално печатење – дводимензионално или, пак, тридимензионално печатење на текстил, кое, денес, е многу актуелно. Дигиталниот процес на дизајнирање на текстил и многуте дигитални алатки, му овозможуваат на денешниот македонски моден дизајнер зголемен креативен простор, како во процесот на креирање на почетното скицирање на цртежот, така и на реализацијата на моделот во форма на конкретен текстилен прототип.

Предмет на проучување во овој труд се естетско-структуралните особености на македонските народни носии, со посебен акцент на текстилната везбена орнаментика, кои, како инспирација, се голем предизвик за македонските модни дизајнери редизајнирајќи ги и вметнувајќи ги во процесот на креирање на современа етномодна колекција. Во делот на практичната имплементација на ваквото истражување е прикажан процесот, односно авторскиот обид за креирање на дигитална етноколекција, со примена на дигитална стилизација, дигитална визуелна компонента, инспирирана од македонските фолклорни мотиви.

Клучни зборови: текстилна орнаментика, етномода, дигитализација, дизајн и печатење на текстил

Вовед

Различните цивилизациски епохи придонеле во оформувањето на народните носии во Македонија, во создавањето на карактеристичните традиционални форми и декоративни елементи, кои асоцираат на дамнешните епохи кога биле создавани. Многубројните народни носии,

со нивниот различен начин на украсување и на декорирање, како естетска форма, придонесуваат за потврдување на фактот за исклучителното македонско културно богатство, изразено преку фолклорот: „Носијата е своевидна материја преку која можат да се согледаат разни процеси на културните настани и влијанија, како и врските со другите, пред сè, со соседните народи и култури“ (Здравев 1996: 9).

Во повеќе научни истражувања, кои потекнуваат од етнолошката област, се анализираат и се забележуваат ваквите значајни естетски и структурални промени врз облеката и врз носиите, при што подробно се анализираат додадените или одземените форми од облеката (кратка, долга, широка, тесна) или орнаментираниите декорации (ткаење, вез, плетка, боја). Анализирани како одделни, посебни форми на облекување, во македонските народни носии се одвојуваат повеќе облековни елементи: долни облекувања, горни облекувања, елеси (кратки и долги), обувки, разни покривала за глава, накит, различни додатоци, како што се копчиња, везени додатоци поврзани во една целина итн. Како дел од визуелната комуникација, секој детаљ од наброените елементи од облеката содржи сопствени и различни стилски обележја со повеќе значења.

Фолклорот отсекогаш претставувал инспирација за современиот моден дизајнер и секако е тема за инспирација за македонските модни дизајнери. Се акцентира процесот на истражување, темата или инспирацијата за колекција што ги избрал дизајнерот, заедно со нејзината историска, социолошка, културна конотација, преточена во модна форма. Колекцијата е единствена форма во која модниот дизајнер ги покажува своите креативни модни потенцијали и е репрезентативна форма во која процесот на истражување е многу значаен. Во овој процес на избирање на тема многу често фолклорот бил осовремен, односно преточен или трансформиран во редицајнирана современа модна форма.

Кратка анализа на везбеното творештво во Македонија

Везбеното творештво, кое, како декоративен сегмент, е дел од народната носија, е резултат на една традиционална патријархална определеност на македонските семејства, а, пак, сите различни техники на: везење, орнаментирање и колорни решенија, претставуваат богато културно наследство од минатите времиња. Творечките дарби, кои ги поседувале македонските жени, се потврдени во форма на естетско-визуелни манифестации, кои се резултат на наследени строги издеференцирани правила. Везбеното творештво е создавано во повеќе историски периоди и е поврзано со различни економски услови и сложени етнички процеси, кои се случувале на територијата на Македонија. Македонскиот народен вез, како богато културно

наследство и значајно народно уметничко творештво, има вековна традиција. Уметноста на везот, како специфична етничка и издиференцирана уметност, се одржувала како карактеристично обележје на народната култура, носејќи печат на древните културни традиции. Главниот носител на креирањето на овој уметнички вез, селската жена, била тесно поврзана со архаичната традиција на својата средина, пренесувајќи го своето искуство од поколение на поколение, што впрочем е карактеристично и за сите останати манифестации на народната култура.

Народниот вез во Македонија до неодамна егзистирал како традиционален украс, пред сè, како дел од народната носија, во која естетските разбирања и уметничките доживувања на самиот творец на везот, со примена на: орнаменти, техника и боја, пронашле свој најадекватен и најкарактеристичен израз. Всушност, везот се одржувал како специфично обележје на народната култура, носејќи печат од старите културни традиции. Уметноста на македонскиот вез, како израз на општата: колективна, естетска и психичка диспозиција на одредени заедници се создала и се развивала во посебни социјално-економски услови. На својот многувековен развоен пат таа претрпела значајни промени и различни културни влијанија или како што вели етнологот, проф. д-р Мирјана Мирчевска, „... со помош на народната носија човекот отсекогаш му праќал одредени пораки на набљудувачот, на тој начин комуницирал со средината во која живеел, со што народната носија преминува во симбол“ (Мирчевска 2007: 207).

Меѓутоа, во постојаниот процес на поддржување на старите традиции, македонскиот народен вез, и покрај различните културни влијанија, се формирал во специфична, етничка и издиференцирана уметност. Древните словенски заедници, кои ги населиле овие простори, според мислењето на еден од најдобрите познавачи на проблематиката, чешкиот антрополог Лубор Нидерле, без сомнение носеле облека, која била украсена со разнобојни везови, при што, карактеристичниот вез дури и претставувал обележје на нивниот препознатлив идентитет. Нидерле потенцира дека и уметноста на словенскиот вез, на нивото што го достигнале одредени словенски народи до XIX век, покажува висок степен на познавање на уметноста на везот, што секако е резултат на многувековното искуство и на долготрајниот развоен пат (цит. сп. Крстева 2011: 9).

Уметноста на македонскиот вез, како израз на општата: колективна, естетска и психичка диспозиција на одредени заедници се создала и се развивала во посебни социјално-економски услови. На својот многувековен развоен пат таа претрпела значајни промени и различни културни влијанија. Меѓутоа, во постојаниот процес на поддржување на старите традиции, македонскиот народен вез, и покрај

различните културни влијанија, се формирал во специфична, етничка и издиференцирана уметност.

Техниките на везење биле целосно „мајсторство“ на искусните везилки. Според Ангелина Крстева: „Зачудувачки е чиста опачината на сите везови, затоа што не се користеле јазли за започнување со секој нов конец, туку на специјален начин се соединувал со претходниот – новиот конец се провирал низ свијокот – увце, кукљајка, клучка на удвоениот претходен конец“ (Крстева 2011: 29). Техниките на везење започнувале со основната постапка на поставка на орнаментот, кој се аплицирал секогаш со црн волнен конец во форма на испрекинати линии. Оваа почетна техника била важна за понатамошниот процес на везење бидејќи се сметала за една од најсложените техники, поради обврската за прецизно аплицирање на самата подлога. Интересен феномен во оваа почетна техника претставува и скицирањето на везот, кој се аплицирал како пробен вез на самата облека, најчесто во затскриените делови од облеката, во ракавот. Втората фаза била полнење на самиот орнамент, што се изведувало со везбената техника наречена полнеж или п’лнатица.

Сл. 1: Вез од Скопска Блатија

Организацијата на просторот за везење на текстилната подлога, погледнато од денешен аспект, претставува вистинско современо дизајнерско решение: се внимавало на поделбата на материјалот во делови – предни и задни; на кој дел од облеката најмногу ќе биде видлив

везот; во каква техника да се везе; со какви бои; со какви форми итн. Така, при носење на долга скутина, која го покривала поголемиот дел од предниот стан под неа, везот доминирал на задниот стан, скутините со мали димензии дозволувале везот да се распоредува по целата китина на долниот дел. Исто така, безракавните горни алишта овозможувале везот на ракавот да допира и до рамото.

Македонскиот народен вез во периодот од XIX, па сè до XX век, во себе го задржал архаичниот елемент создаден низ повеќе временски периоди, почнувајќи од традиционалниот начин на создавање на везот врз самата ткаенина, со создавањето на основната форма на предење на крајот, па сè до негово бојадисување преку примена на повеќе технолошки постапки. Според етнологот Крстева, тоа се однесува како на одредени технолошки постапки за начинот на везење и некои стари форми на декорација на везот, така и на нивната блиска поврзаност со дамнешните традиции, обичаи и верувања, кои, од друга страна, го карактеризираат везот, не само како естетски феномен, туку и како посебен елемент на народната духовна култура со своја одредена функција и значење (Krsteva 1975: 8).

Според Јасминка Ристовска Пиличкова везот претставувал карактеристичен и задолжителен елемент на украсување на поголем број текстилни предмети, кои биле составен дел и на машките, и на женските народни носии. Ристовска Пиличкова се задржува и на карактеристичните техники на изработка на македонскиот вез: „За македонските везови е карактеристична техниката на изведба проследена со броење на жиците на платното. Изработката на везот според контурите на цртежот (без броење на жиците) е крајно ретка и тоа ограничена на само некои типови везови и во определени географски региони... За поголемиот број македонски везови е карактеристична техниката на полнети везови, при што везовите се нижат во еден правец... Одредени техники се јавуваат како специфика на определен тип носии: мијачкиот ажурен вез – кинатица, дебарскиот ажур – ќесме, релефните техники – гуслица, прUTOви и редови од Скопска Црна Гора и Долни Полог, скорците од Дебарски Дримкол, нофтеното од Струшко Поле, писани и грабени везови од Прилепско-битолско Поле и Мариово итн.“ (Ристовска Пиличкова 2012: 22–24).

Етнологот Владимир Јаневски, истражувајќи ги карактеристиките на народната носија од Овче Поле, констатира дека во неа се застапени особено декоративните елементи, плетените сорки (ои), всушност вид рачноплетени тантели. Така, аловите машки елци биле речиси секогаш украсувани со ширити, наречени кривалиња, изработени од домашносукани конци, т. е. оптока, како и со т.н. спринки – л’скавици. Оптоката била нанесувана по сите рабови, а притоа била обликувана со мали јазли наречени сорки. Машките чорапи се плетеле од врвот на

чорапот, наречен вршче, потоа се плетеле стапалото и петата, а се завршувало со плетење на горништето. На завршниот дел од горништето се сплетени сорки, меѓу кои се провлекува сукан волнен конец за да се стегнат чорапите (Јаневски 2012: 3).

Современата мода наспроти технологијата денес

За разлика од народниот костим, модата има различна улога и различна функција на менливост, на брзина, инсистира на нови форми, брзо консумирање и постојано менување на стилот, навлегувајќи во еден неформален моден систем. Ваквиот систем, конгломерат на повеќе модни стилови во еден стил, од една страна ја дава пораката на неформалност и слобода на современ моден израз, но од друга страна, поради нагласеното потрошувачко општество, создаде и наметна целосен индивидуализам во модата, кој сосема ги оправда ваквите комбинации на повеќе различни модни стилови, кои се во функција.

Технологијата, денес, е поврзана на повеќе начини со модата, преку создавање на модели, кои имаат двојна улога: 1. модели со само естетска улога, како дел од *високаша мода*; и 2. функционална улога, модели што може да ги произведе и да ги мултиплицира текстилната индустрија во повеќенаменски конфекциски броеви. Спојот на модата и технологијата создава модели, кои функционираат и со помош на: кинетичка енергија, соларна енергија, модели што се создавани за заштита при работа, модели креирани за луѓето со посебни потреби или т.н. *инклузив-дизајн*, еколошки модели, модели што се создавани со последната технологија на тридимензионално печатење врз текстилен материјал, ласерско гравирање на текстилен материјал, употреба на светлечки диоди и ласери во самите модели итн.

Сл. 2: Моден перформанс на англискиот моден дизајнер, Александар Меквин, (Aleksander McQueen, 1969–2010)

„Технологијата секогаш била суштината во модата – брзиот напредок на технологијата која постојано се развива ја надополнува модата, давајќи ѝ една нова рамка која нуди различни можности за истражување и откривање на нови хоризонти“, смета британскиот моден критичар, архитект, моден дизајнер и дизајнер на текстил Бредли Квин (Quinn 2010: 12). Тој ја нагласува важноста од поврзувањето меѓу модата и технологијата и потенцира дека новите дизајнери ја менуваат и основната моделарска форма на облеката поради напредокот на технологијата и напредокот на технологијата во дизајнот на новите материјали. Така се наметнува и нов концепт за изработка на облека. Прилагодувајќи се на технологијата, модниот дизајн создава нови форми, кои се различни од моделите од минатите години и периоди. Радикалните промени во модната silhouette денес на модните дизајнери им нудат сосема нова модна креативна експресија – се развива нова комуникација меѓу телото и облеката. Современата висока технологија произлезена во XXI век подразбира многу посовршена комуникација меѓу технологијата и модата.

Модните дизајнери истражуваат нови форми, кои асоцираат на крајносвремена и футуристичка ера, со примена на различни компјутерски софтвери и кои ја придвижуваат облеката до моментот на осветлување, со вградување на светлечки диоди во повеќе бои во самиот текстилен материјал. Искуството во создавање вакви модели покажало дека ваквите нови модни истражувања во високата технологија се дел исклучиво од *високаџа мода*. Иднината на модниот дизајн сигурно, со позабрзано темпо, ќе се развива во оваа насока. Тоа ќе зависи, пред сè, од имплементирањето на технологиите во секојдневниот живот, што, како потреба, ќе влијае и врз создавањето на секојдневната облека. Оттаму, модата претставува интердисциплинарен систем, кој обединува и сублимира повеќе различни научни области. Технологијата на модата е една од алатките што ја користат модните дизајнери денес за изразување на сопствениот моден идентитет. Како дел од технолошките иновации, дигиталниот отпечаток, т.н. *џринџ*, е една од најчестопотребуваните технологии за дизајнирање на текстил. Во поголем број колекции можат да се забележат совршените материјали од кои се изработени моделите, со различни слики и мотиви преземени од различни области: историја на уметност, архитектура, типографија, фотографија, музика – со еден збор – сè што, по избор на модниот дизајнер, може да се вметне во неговиот моден концепт.

Редизајн – современ концепт преку дигитализација на традиционален текстилен орнамент

Во креациите на модните дизајнери насекаде низ светот, на овој или на оној начин, традиционалниот костим е, сепак, присутен, како:

инспирација, цитат или едноставно – реминисценција. За многумина модни дизајнери народната носија претставува само поле за истражување, каде што, со современ дизајнерски јазик, тие трансформираат одредени древни форми во современи, но, неистакнувајќи ја доволно пораката, која, како симбол, е статична и неменлива, но исклучително важна за процесот на редизајнирање. Разликата меѓу народните носии и модата е токму во овој процес на статичност и неменливост, кој, како порака, се наоѓа само во народните носии. Неменливоста е во зачувувањето на целосниот процес на создавање заедно со многубројните традиционални техники. За разлика од овој процес, модата има друга улога и друга функција. Таа е менлива, брза и инсистира на нови форми на брзо конзумирање и на постојано менување.

Фузијата на модата и фолклорот многу често, како современа естетска категорија, се применува во разни форми: во форма на колекција, модни додатоци и накит, дизајн на обувки, како цртеж или модна илустрација, докажувајќи на тој начин дека принципот на истражување во фолклорот може да биде еден од начините за создавање различни современи модни форми. Дизајнерските идеи, концепти, мисли и емоции, како особено важни карактеристики во дизајнот, секогаш се голем предизвик за создавање на посебен и различен креативен идентитет, создавање на вистински современи принципи во кои се застапени ваквите вредности. Поради сите овие значајни фактори, во процесот на дизајнирање повторно се нагласува фактот дека дизајнот ја испраќа сопствената порака во просторот, независно дали таа порака и тој знак се создадени во некои минати времиња, или пак, во денешно време. Пораката и знакот треба да создаваат идентитет со точноопределена цел, а тоа зависи токму од начинот на кој е создадена и адресата кому е упатена таа порака.

Македонските народни носии, со посебен акцент кон текстилната орнаментика, како инспирација, се голем предизвик за македонските модни дизајнери редизајнирајќи ги и вметнувајќи ги во процес на креирање на современа етномода колекција. Ваквиот сооднос на користење на автентични текстилни орнаменти „позајмени“ од македонската традиционална текстилна уметност од страна на модниот дизајнер се предмет на анализа во овој труд, каде што, во креативен и во современ контекст, се создава нова и редизајнирана современа модна декорација во функција на целосниот креиран моден изглед. Текстилната орнаментика или декорација во текстилот може да биде значаен елемент за изгледот на една етномода колекција. Процесот на редизајн е сложен процес, кој претставува исто што и самото значење на зборот: поинаков дизајн од претходниот, преобликуван и осовременет. Употребата на принципот на геометризација е најчест

пример во македонските народни носии, кој најчесто е во форма на вез во одредени делови од носијата: во модниот дизајн се одредува како процес на стилизација, односно поедноставување или трансформација на одредена форма. Геометризацијата, како израз, претставува современо модно дизајнерско обележје, кое, во себе, носи значајна порака и го бара симболот, кој би требало да се препознае во ваквата модна дизајнерска форма на креирање облека.

Сл. 3: Дизајн на текстил – автор на дизајнот: Јана Манева-Чупоска (сопствена архива на авторката)

Опис на авторски обид за креирање на дигитална етноколекција „Триплет“

Во обидот за креирање на авторска дигитална етноколекција, наречена „Триплет“, го користев дигиталниот систем на рекомпонирање на класичната поставеност на текстилната орнаментика од два сегменти. Преку примената на процесот на стилизација се обидов да создадам сосема нова дигитална орнаментика, која, по својата визуелна структура, ја носи во себе препознатливата оригинална везбена орнаментика. Ги користев:

- невестинска кошула и везот „крстови“ од пределот Скопска Црна Гора;
- везбената орнаментика од долен дел на женска кошула, „црнетица“ од пределот Скопска Црна Гора.

Дигиталното рекомпонирање и редизајн на орнаментите се работени на компјутерската програма Адоуб Фотешоп (Adobe Photoshop), потоа печатени со употреба на ласерски принт, при што се врши печатење на текстил од претходноизработениот дигитален и стилизиран орнаментиран вез.

Сл. 4: Процес на дигитално реконструирање на текстилна основа и на дигитален дизајн на текстил (сопствена архива на авторката)

Транспозицијата на фолклорните мотиви во моден дискурс претставува сериозен моден концепт, каде што треба да важат повеќе правила низ кои се применува процесот на редизајн: ненагласување и неприменување на буквална фолклорна нарација затоа што тоа понекогаш може да донесе до нецелосно истражени модни облици, при што, дизајнот добива невкусна и лажна форма, т.н. кич-форма, која на прв поглед може да изгледа убаво, но во себе ја нема длабоката дизајнерска димензија; обработка на само еден детаљ од народната носија, кој ќе послужи за создавање на новото современо парче облека итн. Во ваков контекст на мешање меѓу фолклорот и применетата уметност се инсистира на создавање нова модна форма, која, во себе, треба да ги содржи автентичните етнолошки апликативни елементи, карактеристични за народната уметност наспроти принципите на дизајнирање во модниот дизајн, односно принципот на стилизација. Преку можноста за користење на: различни дигитални методи, дигитални технологии и компјутерски апликации се овозможува креирање на современ и на креативен концепт на модно-дизајнерски прототип и на модна колекција.

ЛИТЕРАТУРА

Кирилични изданија

Здравев, Ѓ. 1996. „Македонските народни носии според намената и функцијата“. *Етнологија на Македонијте*. Скопје: МАНУ.

Здравев, Ѓ. 1996. „Типологизација и класификација на македонските народни носии“. *Етнологија на Македонијте*. Скопје: МАНУ.

Здравев, Ѓ. 1996. *Македонски народни носии I*. Скопје: Матица македонска.

Здравев, Ѓ. 2005. *Македонски народни носии. Ткаеници, везови, ѓлешила, кийење и накйи*. Скопје: Матица македонска.

Јаневски, В. 2012. „Чешлање и плетење на коса кај девојка во с. Скочвир, Битолско“. *Етнологиџ*, бр. 14, Скопје.

Јаневски, В. 2012. *Народнаџа носија во Овче Поле*. Штип: Н.У. Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Штип.

Кличкова, В. 1963. *Македонски народни носии*. Скопје: Етнологишки музеј – Скопје.

Крстева, А. 1975. *Македонски народни везови*. Скопје: Македонска книга; Институт за фолклор.

Крстева, А. 1994. „Невестинските кошули во Скопската Котлина“. *Етнологиџ*, бр. 4–5, Скопје.

Крстева, А. 1998. *Народнаџа носија од Скопска Блаџија*. Скопје: Музеј на град Скопје.

Крстева, А. 2007. *Ликовно-есџеџскиџе каракџерисџики на мариовскаџа носија*. Скопје: Скенпоинт.

Крстева, А. 2011. *Македонски народни везови*. Скопје: Матица македонска.

Манева-Чупоска, Ј. 2010. *Колекџија* (авторизирани предавања). Скопје: Европски универзитет Република Македонија – Скопје; Факултет за арт и дизајн.

Мирчевска, П. М. 2007. *Вербални и невербални еџнички симболи во Горна Река*. Скопје: Институт за етнологија и антропологија при Природно-математички факултет.

Ристовска Пиличкова, Ј. 2000. „Текстилното народно творештво во Куманово и Кумановско“. *Фолклорџи во Куманово и Кумановско*. Куманово: Центар за култура „Трајко Прокопиев“.

Ристовска Пиличкова, Ј. 2012. *Македонскаџа џтрадиционална џтексџилна орнаментџика. Класификаџија, џџиџологија и семџоџика на ликовниџе елементџи* (докторска дисертација). Скопје: Институт за фолклор „Марко Цепенков“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје.

Ристовска Пиличкова, Ј. 2013. „Мотивот ‚саан‘ – можна манифестација на митската птица Семеург-Симург“. *Филологиџи сџугиџи*, бр. 11, Скопје.

Латинични изданија

Corner, F. 2014. *Why Fashion Matters*. London: Thames & Hudson.

Cvitan-Černelić, M., Dj. Bartlet i A. T. Vladislavić (prir.). 2002. *Moda. Povijest, sociologija i teorija mode*. Zagreb: Školska knjiga.

Kindersley, D. (ur.). 2010. *Znakovi i simboli. Slikovni vodič kroz njihovo podrijetlo i značenje*. Zagreb: Profil.

Kokjara, Đ. 1985. *Istorija folklora u Evropi* (2). Beograd: Prosveta.

Krsteva, A. 1975. *Makedonski narodni vezovi*. Skopje: Makedonska knjiga; Institut za folklor.

Polhemus, T. i L. Procter. 2002. “Moda i antimoda”. *Moda. Povijest, sociologija i teorija mode*. Zagreb: Školska knjiga.

Quinn, B. 2010. *Fashion and Technology*. London: Merrell.

THE DEVELOPMENT OF MACEDONIAN ETHNO-FASHION IN TODAY'S DIGITAL ERA – NEW CHALLENGES AND DIGITAL FASHION FORMATS

Jana Maneva-Chuposka

Faculty of art and design, European University–Skopje

Summary

The need to belong is important in all societies as it strengthens the sense of cultural identity. Dress is one of those important phenomenological factors, since the cultural identity of an ethnic community can be recognized through it. Throughout history, clothing develops and changes depending on social changes, cultural and political forms and identities of a people or a country.

Macedonian folk costumes evolving through the ages have had dual roles. The main role lies in their practicality and their applicable values, while the second element is more significant and relates to the aesthetic segment, especially their ornamentation which is of inestimable value. This blend of traditional Macedonian clothing and contemporary clothing of today, expressed in the language of fashion and its rules, discloses a specific and “new” research area whose scholarly character creates its own language of style. Fashion is a set of various signs and symbols that interact with the human body at a certain time and place. On one hand, this treasure of great creative and scientific fundus, allows the fashion designer to explore “beauty” and the beauty of dress on several levels.

Through the possibility of using different digital methods, digital technologies and computer applications, it is possible to create a modern and creative concept of fashion designer prototype and fashion collection. In the attempt to create an author’s ethnic collection called “Triplet”, I used the digital system of recomposing the classical arrangement of textile ornaments from two segments.